

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ  
Σ Α Λ Π Ι Γ Ε  
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ  
ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΗΘΙΚΟΝ, ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ  
ὑπο  
ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΞΕΡΟΚΗΡΥΚΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

« Ἀκούσωμεν τοίνυν ἅσα τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν ἀμειψόμεν, ὅσων ὑπομένομεν βλάβην, ὅσων πνίξιν ἴσμεν γὰρ ἂν ποτε τῆς διὰ τῶν ἔργων ἐπιλαβόμεθα ἰσχυρίας οἱ μὲν αὐτοὶ τοὺς νόμους εἰδότες, καὶ εἰς πολιτεῖασι γρή.»

(Κύριλ. Ἀλεξανδρ. Σιρὰ τῆ κατὰ Μαρθ. ἐκκλησίᾳ Κερ. ΙΓ.)



ΒΑΙΟΝΑΣΙΟΝ  
ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΝΟΥ  
ΚΩΝΣΤ. Ι. ΠΟΒΑΝΟΥ  
ΒΟΥΛΕΥΟΥ Ε' ΤΗΣ ΕΠΙΣΤ.  
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1836

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

ΒΑΙΟΝΑΣΙΟΝ  
1836  
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑ

# ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ Σ Α Λ Π Ι Γ Ξ.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ·

ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΗΘΙΚΟΝ, ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ.

Αριθ. 4. ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ, ΤΗ 6 ΙΟΥΛΙΟΥ 1836. ΣΑΒΒΑΤΟ

Θ Ε Η Γ Ο Ρ Ο Σ.

Σύνεχαι τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως.

Ε. Αἱ δεκατέσσαρες ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου δηλαδὴ ἡ Α΄ καὶ Β΄ πρὸς Θεσσαλονικεῖς, αἱ ὅσαι συνεγράφησαν ἀπὸ αὐτὸν ἀπὸ Ἀθήνας, ἢ κατ' ἄλλους ἀπὸ τὴν Κόρινθον κατὰ τὸ 52 ἔτος. Ἡ πρὸς Γαλλάτας κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος. Ἡ Α΄ καὶ Β΄ πρὸς Κορινθίους γραφεῖσα κατὰ τὸ 57 ἔτος, ἡ μὲν πρώτη ἀπὸ τὴν Ἐφεσον, ἡ δὲ δευτέρα ἀπὸ τοὺς Φιλίππους, ἢ κατ' ἄλλους ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν. Ἡ πρὸς Ῥωμαίους κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος ἀπὸ τὴν Κόρινθον. Ἡ πρὸς Ἐφεσίους κατὰ τὸ 61 ἔτος ἀπὸ τὴν Ῥώμην, ἐν ᾧ εὕρισκετο κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν φυλακὴν. Ἡ πρὸς Κολασσαεῖς καὶ πρὸς Φιλιππισίους, καὶ πρὸς Φιλήμονα, ἀπὸ τὴν Ῥώμην κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος. Ὁμοίως καὶ ἡ πρὸς Ἑβραίους ἀπὸ τὴν Ῥώμην κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος, ἡ ὁποία συνεγράφη Ἑβραϊστὶ-εἰς τοὺς ἐν Παλαιστίνῃ Χριστιανούς.

καὶ ἑλληνίσθη ἔπειτα ἀπὸ τὸν εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν. Ἐπρὸς Τίτον κατὰ τὸ 64 ἔτος, ἤτις συνεγράφη ἀπὸ τὴν Νικόπολιν, ὕστερον ἀπὸ τὴν εἰς Ρώμην πρώτην φυλακίσιν του. Ἡ Α' καὶ Β' πρὸς Τιμόθεον, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν πρώτη ἐγράφη ἀπὸ τὴν Αποδίκειαν κατὰ τὸ 64 ἔτος, ἡ κατ' ἄλλους ἀπὸ τοὺς Φιλίππους τῆς Μακεδονίας· ἡ δὲ δευτέρα ἀπὸ τὴν Ρώμην κατὰ τὸ 66 ἔτος, ἐν ᾧ ἦτον τότε ὁ ἀπόστολος δευτέρα φοράν εἰς τὴν φυλακὴν, ἔπου τότε ἔλαβε τὸν μαρτυρικὸν θάνατον ὁμοῦ μὲ τὸν ἀπόστολον Πέτρον.

Γ'. Αἱ δύο καθολικαὶ ἐπιστολαὶ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, αἵτινες συνεγράφησαν ἀπὸ αὐτὸν εἰς τοὺς Ἰουδαίους, οἱ ὅποιοι ἦσαν δισπαρμένοι εἰς διάφορα μέρη· ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη ἐγράφη κατὰ τὸ 61 ἔτος, ἡ δὲ δευτέρα κατὰ τὸ 66, ὅταν ἐπλησίαζεν αὐτὸς εἰς τὸν μαρτυρικὸν θάνατον.

Δ'. Ἡ καθολικὴ ἐπιστολὴ Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου, ὁ ὅποιος ἐπωνομάσθη μικρὸς, συνεγράφη ἀπὸ αὐτὸν κατὰ τὸ 61 ἔτος εἰς τὰς δώδεκα φυλάς, τὰς δισπαρμένας εἰς διάφορα μέρη.

Ε'. Ἡ καθολικὴ ἐπιστολὴ τοῦ ἀποστόλου Ἰούδα, τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ διαληφθέντος Ἰακώβου, ὁ ὅποιος ἐπωνομάσθη θαδδαῖος, ἡ ὁποία συγγραφεῖσα ἀπὸ αὐτὸν κατὰ τὸ 75 ἔτος πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, τοὺς δισπαρμένους εἰς διάφορα μέρη, εἰς τοὺς ὁποίους ἐγράφησαν ἑαυτῶς καὶ ὁ Πέτρος καὶ ὁ διαληφθεὶς Ἰακώβος τὰς ἰδικὰς τῶν ἐπιστολάς.

Σ. Δ'. Καὶ ταῦτα μὲν καὶ τσαῦτα εἶναι τὰ θεόπνευστα βιβλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς, (1) τὰ ὁποῖα ἤργισαν νὰ συγγραφῶν-

(1) Πρέπει νὰ ἠξεύρωμεν πρὸς τοῦτοις, ὅτι τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶναι εἰκοσιδυο, ἀναλόγως μὲ τὰ στοι-

ται ἀπὸ μὲν κτίσεως Κόσμου κατὰ τὸ 3900 ἔτος· πρὸ δὲ τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸ 1608· ἐτελείωσαν δὲ ἀπὸ μὲν κτίσεως Κόσμου κατὰ τὸ 5008, μετὰ δὲ Χριστὸν εἰς τὸ 100 ἔτος.

χαί τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης ἀπὸ τὰ ὁποῖα, τὰ πάντα, διπλασιάζονται ὥστε γίνονται δεκάεξαισιπτά (διότι τὸ γὰρ, τὸ μὲν, τὸ νόον, τὸ φῆ, καὶ τὸ σαθι, διπλασιάζονται)· ὅθεν καὶ τὰ βιβλία ἀριθμοῦνται μὲν εἰκοσιδυο, ὅμως εὐρίσκονται εἰκοσιπτά, κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον, μὲ τὸ νῦν διπλασιάζονται πέντε ἀπὸ αὐτά. Διότι ἡ Ρουθ ἰνυῖται μὲ τοὺς Κριτὰς, καὶ ἀριθμεῖται μία βιβλὸς ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους. Ἡ πρώτη καὶ δευτέρα τῶν βασιλειῶν μία· τρίτη καὶ τετάρτη τῶν Βασιλειῶν μία· ἡ πρώτη καὶ δευτέρα τῶν παραλειπομένων μία, καὶ ἡ πρώτη καὶ δευτέρα τοῦ Ἑσδρα μία. Ὡτω λοιπὸν ἐν ᾧ σύγκεινται τὰ ἱερὰ βιβλία εἰς τέσσαρας πεντάτευχος, μένουσιν καὶ ἄλλα δύο· ὥστε τὰ ἱερὰ ταῦτα βιβλία ἀνδιαθέτουνται οὕτω: πέντε νομικά· δηλαδ. ἡ Γένεσις, ἡ Ἐξοδος, τὸ Λευϊτικόν, οἱ Ἀριθμοὶ, καὶ τὸ δευτερονόμιον· αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη πεντάτευχος, ἡ καὶ νομοθεσία. Δευτέρα πεντάτευχος τὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται Γραφεῖα, καὶ ἀπὸ μερικῶς ἀγιόγραφα, τὰ ὁποῖα εἶναι: ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, οἱ Κριταὶ ὁμοῦ μὲ τὴν Ρουθ, ἡ Α' τῶν βασιλειῶν ὁμοῦ μὲ τὴν Β'. ἡ Γ'. ὁμοῦ μὲ τὴν Δ'. καὶ αἱ δύο τῶν παραλειπομένων ὁμοῦ. Τρίτη δὲ πεντάτευχος τὰ κατὰ στίχους βιβλία τοῦ Ἰώβ, τὸ Παλτήριον τοῦ Δαβὶδ, αἱ Παραοιμαίαι, ὁ Ἐκκλησιαστικὸς, καὶ τὰ ἄσματα τῶν ἀσμάτων τοῦ Σολομώντος. Τετάρτη δὲ Πεντάτευχος ἡ λεγομένη προφητικὴ· δηλ. τὸ ἀνωδεκαπρόφητον ἠνωμένον εἰς μίαν βιβλίον, ὁ Ἠσαΐας, Ἰερεμίας, ὁ Ἰεζκιήλ, ὁ Δανιήλ.

Ἐπειτα τοῦ Ἑσδρα τὰ δύο βιβλία, συνσπτόμενα εἰς ἓν· καὶ ἡ Ἑσθῆρ.

Ἡ δὲ πανάρητος, δηλαδὴ ἡ σοφία τοῦ Σολομώντος, καὶ ἡ σοφία τοῦ Ἰησοῦ (τὴν ὁποίαν ὁ μὲν πατὴρ τοῦ Σεραχ συνέγραψεν εἰς τὸ Ἑβραϊκόν, μετέφρασε δὲ εἰς τὸ Ἑλληνικόν ὁ

§ 6 Ὅποιος μετὰ προσοχῆς ἀναγνώσει καὶ μόνα τὰ τρία κεφάλαια τοῦ πρώτου Μωσαϊκοῦ βιβλίου, ἴτοι τῆς Γενέσεως, μανθάνει ἐξ αὐτῶν, ὅτι ὁ θεὸς ἐν Ἀρχῇ χρονικῇ ἐποίησεν ἐκ τοῦ μηδενὸς τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς.

Ὁ Ταῦτα τὰ σύντομα λόγια διδάσκουσι ἡμᾶς νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ὁ Θεὸς ὑπῆρχε πρὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ἴτοι πρὸ πάντων τῶν αἰώνων· ὅς τις, ἐπειδὴ ὑπὸ μόνης τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς θελήσεως αὐτοῦ ἐποίησε τὰ πάντα λίαν καλὰ, ἐστὶ πανάγαθος· ἐπειδὴ καὶ λίαν καλῶς τὰ δημιουργήσας, καὶ ἀρίστως τα διεκόσμησε, ἐστὶ πάνσοφος· ἐπειδὴ εἶπε καὶ ἐγένετο· εἶτε ἠθέλησε, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἔργον ἐγένετο, ἐστὶ παντοδύναμος· ἐπειδὴ ἔδωκεν ἐντολὴν εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐπαπειλήσεν αὐτὸν ποινὴν θανάτου ἐὰν παραβῇ ταύτην τὴν ἐντολὴν, καὶ ζῆλον ζωῆς· ἴτοι βραβεῖον ζωῆς ἐπηγγείλατο· ἐὰν φυλάξῃ ταύτην, ἐστὶ καὶ νομοδότης· Καθὸ δὲ, δὲν ἐγκατέλιπεν αὐτὸν παραβάντα, ἀλλ' ἐφρόν-

εργονδὸς αὐτοῦ καὶ υἱὸς τοῦ Σειρᾶ, (Ἰησοῦς,) εἶναι μὲν ἐνάρετοι καὶ καλοὶ, πλὴν δὲν συναριθμοῦνται μὲ τὰ κανονικὰ βιβλία, οὔτε ἦσαν μέσα εἰς τὴν Κιβωτόν.

Τῆς δὲ νέας Διαθήκης εἶναι τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια· τὸ τοῦ Ματθαίου, τοῦ Μάρκου, τοῦ Λουκᾶ καὶ τοῦ Ἰωάννου· αἱ πράξεις τῶν Ἀποστόλων, αἱ ὁποῖαι συνεγράφησαν ἀπὸ τὸν Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν· αἱ ἑπτὰ καθολικαὶ ἐπιστολαί· μία τοῦ Ἰακώβου, δύο τοῦ Πέτρου, τρεῖς τοῦ Ἰωάννου, μία τοῦ Ἰούδα· αἱ δεκατέσσαρες ἐπιστολαὶ τοῦ Παύλου ἢ Ἀποκάλυψις τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, καὶ οἱ Κανόνες τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, οἱ ὁποῖοι συνεγράφησαν ἀπὸ τὸν Κλήμαντα Θεολ. Ἰακων. Διαμυσκηνὸς (9, Σελ. 204.)

τις περὶ αὐτοῦ, ζητῶν αὐτὸν, «Ἄδὰμ Ἄδὰμ ποῦ εἶ;» (Αὐτ. Γ. 9.) ἐστὶ προνοητής. Καθὸ δὲ καὶ ἐν κρυπτῷ ὄντα τὸν Ἄδὰμ εἶδεν αὐτὸν, ἐστὶ παντεπόπτης· καθὸ κατέκρινεν αὐτὸν ὡς παραβάτην, καὶ καθυπέβαλεν αὐτὸν εἰς αἰωνίους ποινάς, ἐστὶ καὶ δικαιοκρίτης καὶ ἀνεμπόδιστος μισθοποδότης· καθὸ δὲ καὶ μετὰ τὴν παράβασιν καὶ καταδίκην δὲν ἐγκατέλιπεν τὸν ταλαίπωρον ἄνθρωπον γυμνόν, ἀλλ' ἐνέδυσε αὐτὸν χιτῶνας· δερματίνους, ἐστὶν οἰκτίρμων καὶ πολυέλεος.

7. Πρὸς τούτοις μανθάνομεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν, καὶ ἔλαβε τὸν παράδεισον, ἔχει δὲ νὰ κηθῆται ἀργός, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐργάζεται καὶ νὰ τὸν φυλάττη· δηλαδὴ ἐπροτιμήθη ἀπὸ ὅλα τὰ ἔρατὰ κτίσματα καὶ ἀπῆλαυσε τόσα μεγάλα ἀγαθὰ, διὰ νὰ κἀμνη καὶ αὐτὸς ἀμοιβαίως ἔργα πολλὰ ἀνώτερα ἀπὸ ὅλα τὰ ἔρατὰ κτίσματα· οἷον τὴν μὲν ἑαυτὸν τοῦ νὰ οἰκονομῇ, καθὸς πρέπει, τὰ δὲ θεῶα δημιουργήματα νὰ θεωρῇ ἄπλανῶς, τὸν δὲ δημιουργὸν Θεὸν νὰ λατρεύῃ εὐσεβῶς· προσέτι δὲ νὰ μὴ ζητῇ μόνον τὸ ἰδικόν του συμφέρον, ἀλλὰ καὶ τοῦ πλησίον, καὶ νὰ βοηθῇ αὐτὸν ὅσον δύναται· διότι δὲν εἶναι καλὸν οὔτε ὠφέλιμον εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὸ νὰ ἦναι μόνος του, ἴτοι τὰ νὰ ζητῇ μόνον τὸ ἰδικόν του συμφέρον, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ πλησίον· διότι ἡ ἀμοιβαία βοήθεια τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους αὐξάνει τὰς δυνάμεις αὐτῶν καὶ τὰς πολυπλασιάζει· καὶ οὕτως ἐργαζόμενος ὁ ἄνθρωπος, ἐκπληρῶν προθύμως τὰ ἑαυτοῦ καθήκοντα· οἷον τὰ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὰ πρὸς τὸν πλησίον, καὶ τὰ πρὸς ἑαυτὸν, φυλάττει ἐν ἐσωτῆ τὸν παράδεισον καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀγαθῶν. Τοιαύτη εἶναι ἐν συντόμῳ ἡ φυσικὴ λεγομένη θρησκεία.

β. Ἐκ τούτων λοιπὸν γίνεται δῆλον, ὅτι ὅσα μολίς δύναται νὰ ἐννοήσῃ ἀμυδρῶς ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος, τὰυτὰ πάντα δύναται νὰ καταλάβῃ καὶ νὰ ἐννοήσῃ σαφέστατα, εὐκολώτατα καὶ συντομώτατα ὁ εὐσεβὴς χριστιανὸς, ἐὰν ἀναγνώσῃ καὶ μόνον τὰ τρία πρῶτα κεφάλαια τοῦ πρώτου βιβλίου τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὡς εἴπομεν. Ἀλλ' ἐὰν τις ἀναγνώσῃ καὶ μελετήσῃ πάσας τῆς Θείας Γραφῆς μὴ προσοχὴν καὶ εὐλάβειαν, καθὼς οἱ Θεοὶ πατέρες ἡμῶν, βλέπει καθαρὰ μέσα εἰς αὐτὰς τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ, ἥτις συνετιζέει τὴν μωρίαν τοῦ ἀνθρώπου, καθορᾷ αὐτὸν τὸν πάνσοπον Θεὸν ὅτι ὡς πατὴρ φιλόστοργος καὶ μεθοδικώτατος διδάσκαλος διδάσκει βαθμηδὸν πάσης τάξεως καὶ ηλικίας ἄνθρωπον, ὡς ἄλλο νήπιον κατὰ τὴν γνώσιν, τὰ τῆς πίστεως (1) ἡμῶν

(1) Πίστις ὀνομάζεται εἰς ἡμᾶς τοὺς εὐσεβεῖς ἡ ἄκρα βεβαιότης τοῦ νοῦς μας εἰς πάντα, ὅσα εἶναι μὲν Θεοὶ καὶ ἀψευδέσταται ἀληθείαι, ἀλλ' ὅμως ἢ θέλουσιν ἐκτελεσθῆ εἰς ἅπαντας εἰς τὸν μέλλοντα χρόνον, ὅποια εἶναι ἡ κοινὴ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν, ἡ δευτέρα παραμαία τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἡ παγκόσμιος κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις κ. τ. λ. ἢ παριστάνονται μὲν εἰς ἅπαντας εἰς τὸν παρόντα χρόνον, δὲν ὑποπίπτουσι δὲ εἰς καμμίαν αἰσθησίν, ἀλλ' εἶναι κατὰ πάντα ἀόρατα, καὶ πίσεως αἰσθήσεως ἀνώτερα· τινὰ δὲ τούτων ὑπερβαίνουσι καὶ πᾶσαν κοινὴν κατανοήσιν· ὅποια εἶναι ὁ Θεὸς ἐστὶν ἀναρχος, ἀτελεύτητος, αἰώνιος ἀναλλοίωτος δημιουργὸς τοῦ παντός κ. τ. λ. ὁ εἰς κατὰ τὴν οὐσίαν Θεὸς ἐστὶ τρισυπόστατος· ὁ κόσμος ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παρήχθη ἐν ἀρχῇ χρονικῇ παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ· ἡ ἡμετέρα ψυχὴ ἐστὶν αἴυλος, ἀπλή καὶ ἀθάνατος κ. τ. λ. Ὁ Θεὸς καὶ ὁ Θεόπνευστος Παῦλος δίδει εἰς τὴν πίστιν τοιούτων ἐρισμῶν· « ἔστι δὲ πίστις, ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἕλεγχος οὐ βλαπομένων. » (Ἑβραι. ια. 1.)

θεῖα δόγματα (1), τὰ ὅποια οἱ θεοφόροι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν συναθροισάντες ἐπιμελῶς ἀπὸ ὅλας τὰς ἁγίας Γραφῆς, καὶ Θεοσώφως ἐκθέμενοι εἰς δώδεκα κεφάλαια μετὰ τὰ πλείστης συντομίας, ὠνόμασαν τὰ μὲν δώδεκα κεφάλαια τῶν ἱερῶν δυγμάτων, δώδεκα ἄρθρα (2) τῆς πίστεως,

(1) Δόγμα πίστεως εἶναι ἐκάστη εἰρημίνη ἀλήθεια, δεχομένη καὶ πιστευομένη παρ' ἡμῶν διὰ τῆς εἰρημίνης πίστεως.

(2) Ἄρθρον πίστεως ὀνομάζεται ἕκαστον ἐκ τῶν δώδεκα ἀνταγκαιοτάτων δογμάτων τῆς πίστεως, ἐκ τῶν ὁποίων, ὅταν συναρμολογῶνται πρὸς ἄλληλα, (καθὼς προσαρμολογῶνται τὰ τῶν ὀστέων πέρατα τὰ ὅποια καὶ ἄρθρα εἰς τοῦτο ὀνομάζονται) συγκροτεῖται τὸ ὅλον σῶμα τῆς τελείας καὶ συντηριώδους πίστεως. Εἰς ταῦτα λοιπὸν τὰ ὀρθὰ δόγματα: τὰ δώδεκα ἄρθρα τῆς πίστεως: εἴτε εἰς αὐτάς τὰς ἀψευδέστατας θείας ἀληθείας, ὅσον τελειότερα εἶναι ἢ βεβαιότης τοῦ νοῦς ἡμῶν, τοσοῦτον καὶ ἡ Πίστις ἡμῶν εἶναι ζῶσα καὶ δικαιοῦσα, καὶ κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον « Πίστις δὲ ἀγάπης ἐνεργοῦμένη » (πρὸς Ρωμ. ε. 2)· διότι ἡ τελειότερα πίστις ἡμῶν γεννᾷ καὶ τὴν τελειότεραν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πλησίον. εἰς τὴν ὁποίαν ὁλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται » (Ματθ. κβ'. 40), καὶ κάμνει τοὺς πιστεύοντας τοιοῦτοτρόπως νὰ περιπατῶσι καὶ νὰ ζῶσιν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ, οἵτινες ἐπιθυμίαν σαρκὸς δὲν θέλουσιν ἐκτελέσει. « Πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. » (αὐτόθι). Ἐὰν δὲ ἡ βεβαιότης ἐστὶν ἄκρα, τότε καὶ ἡ πίστις ἡμῶν εἶναι θερματότη ὡς κόκκος συνάψεως, καὶ τότε καλεῖται πίστις θαυματουργοῦσα καὶ ποιοῦσα τέρατα καὶ σημεῖα. Τοιαύτη ἦτον ἡ πίστις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, οἱ οἵποιοι πρὸ τοῦ νὰ ἀποκτήσουσιν αὐτὴν ἰδέοντο τοῦ Κυρίου νὰ προσέσῃ αὐτοῖς τοιαύτην πίστιν, λέγοντες· « Πρόσθετε ἡμῖν πίστιν. » (Δουκ. ιζ'. 5. 6.) ὁ δὲ Κύριος εἶπεν αὐτοῖς. « Εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον συνάψεως, ἐλέγετε ἂν τῇ Συναμίνῳ ταύτῃ, ἐκριζόθητι, καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ ὑπὸ κρουσῶν ἂν ὑμῖν. » (Αὐτ.)

τὰ δὲ ὅλον σύστημα τῶν ἄρθρων σύμβολον (1) πίστεως, καὶ ἀπλῶς πίστιν δια νὰ διακρίνεται ἀπὸ ἄλλα πολλὰ διάφορα σύμβολα ἐκδηθέντα παρὰ διαφόρων αἰρετικῶν (2), διὰ νὰ δύναται ἕκαστος χριστιανὸς ὄχι μόνον νὰ μανθάνῃ εὐκόλως πάντα τὰ σωτήρια δόγματα τῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ λέγῃ ἐκ στήθους εἰς κάθε καιρὸν, μὲ τὸ νὰ ἦναι συνταμύατα, χωρὶς νὰ ἐμποδίζηται μήτε ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν σωματικῶν χρειῶν, μήτε ἀπὸ τοὺς ἀναγκάσιους περισπασμούς τοῦ παρόντος βίου.

(1) Σύμβολον πίστεως ὀνομάζεται ὅλον τοῦτο τὸ σῶμα τῆς πίστεως, συναρμολογούμενον καὶ συγκροτούμενον ἐκ τῶν δώδεκα ἄρθρων τῆς Πίστεως. Καθότι δι' αὐτοῦ λεγομένου, ὡς δι' ἄλλου σημείου στρατιωτικοῦ, συμβάλλομεν: δηλαδὴ συμπερινομεν ἡμεῖς οἱ ἀληθινοὶ χριστιανῶν καὶ στρατιῶται τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διακρίνομεν τοὺς γνησίους καὶ ἀληθεῖς συστρεφιστάς ἡμῶν, ἤτοι ὀρθοδόξους Χριστιανούς ἀπὸ τῶν ψευδῶν καὶ μὴ γνησίων χριστιανῶν, ἤτοι κακοδόξων αἰρετικῶν. Ὅθεν καὶ πίστις ἀπλῶς ὀνομάζεται παρὰ τῶν Θεῶν πατέρων τῆς τρίτης οἰκουμένηκῆς συνόδου, ἢ διότι ταῦτα τὰ δώδεκα δόγματα εἶναι τὰ κυριώτατα καὶ ἀναγκαιότατα ἄρθρα τῆς Πίστεως, καὶ δι' αὐτῶν δίδεται ἡ σωτηρία εἰς τοὺς πιστοὺς, ἢ διότι εἶναι τὸ κυρίως ἀποδεικτικὸν σημεῖον τῆς πίστεως τῶν εὐσεβῶν.

(2) Αὐτὰ τὰ διάφορα σύμβολα ἀφοῦ ἀνεγνώσθησαν ἐνώπιον τῆς Οἰκουμένηκῆς τρίτης συνόδου (διότι ἐκτὸς τοῦ ὁρθοῦ Συμβόλου, τὸ ὅποσον ἐξετέθη ὑπὸ τῆς α'. Οἰκουμένηκῆς Συνόδου καὶ ἐτελειοποιήθη τρόπον τινὰ ἀπὸ τῆς β'. Οἰκουμένηκῆς) ἀνεπλάσθησαν ὑπὸ τῶν αἰρετικῶν ἄλλα τριάκοντα αἰρετικά σύμβολα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐν ἦσαν καὶ τὰ ἀσιαπλασθέν ὑπὸ τοῦ αἰρεσιάρχου Νεστορίου, καὶ ἀχθέν ἐν τῷ μέσῳ τῆς γ'. Οἰκουμένηκῆς Συνόδου ὑπὸ Χαρσιίου τοῦ Νεστοριανῶ. πρεσβυτέρου

Ταῦτα δὲ τὰ δώδεκα κεφάλαια τῶν ἱερῶν δογμάτων, εἴτε τὰ δώδεκα ἄρθρα τῆς πίστεως εἶναι τὰ ἐξῆς:

Α'. Πιστεύω εἰς ἓνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ Γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀορατῶν.

Β' Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν Μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, φῶς ἐκ φωτός Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

Γ'. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν Οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

Δ'. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίῳ Πιλάτῳ, καὶ παθόντα, καὶ ταφέντα.

Ε'. Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, κατὰ τὰς γραφάς.

Στ'. Καὶ ἀναλθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς.

τῆς φιλαδελφίας.) ἔτισεν ἡ ἁγία Οἰκουμένηκῆ γ'. Σύνοδος. Ἐτέραν πίστιν μηδενὶ ἐξεῖναι προσφέρειν: ἤγουν „ συγγρά-  
 „ φειν ἢ συντιθέναι παρὰ τὴν ὀρισθείσαν παρὰ τῶν ἁγίων  
 „ πατέρων τῶν ἐν τῇ Νικαίῳ πόλει συναχθέντων ἐν ἁγίῳ  
 „ Πνεύματι· τοὺς δὲ τολμῶντας, ἢ συντιθέναι πίστιν ἐτέ-  
 „ ραν· ἤγουν προσκομίζειν, ἢ προσφέρειν τοῖς θέλουσιν ἐπι-  
 „ στρέφειν εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, ἢ ἐξ ἑλληνισμοῦ, ἢ  
 „ ἐξ ἰουδαϊσμοῦ, ἢ ἐξ αἰρέσεως αἷος δήποτε, τουτέστιν εἰ-  
 „ μὲν εἶεν ἐπίσκοποι, ἢ κληρικοὶ, ἀλλοτρίους εἶναι τοὺς Ἐπι-  
 „ σκόπους τῆς Ἐπισκοπῆς, καὶ τοὺς κληρικοὺς τοῦ κλήρου,  
 „ οἱ δὲ λαϊκοὶ εἶεν, ἀναθεματίζεσθαι (Κανὼν ζ').

Ζ'. Καί πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καί νεκρούς, οὗ τῆς Βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.

Η'. Καί εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλήσαν διὰ τῶν Προφητῶν.

Θ'. Εἰς μίαν ἀγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.

Α. Ομολογῶ ἓν Βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

Β. Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.

Γ. Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.

9. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἄκρα συντομία τούτων τῶν δώδεκα ἀρθρῶν κάμνει αὐτὰ εἰς τοὺς πολλοὺς δυσνόητα, διὰ ταῦτα εἶναι ἀναγκαῖον μετὰ τὴν ἐκθεσιν ἐκάστου ἀρθρου νὰ ἐρμηνεύσωμεν αὐτὸ εἰς τὸ σαφέστερον. (1).

#### Περὶ τῶν Ἱερογραφικῶν Ἐταιρειῶν.

Αἱ λεγόμεναι Ἱερογραφικαὶ ἑταιρεῖαι σκοπὸν ἔχουσαι τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος εἶναι κρηδόν τῆς αἰφίας καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ ζήλου τῶν Χριστιανικῶν ἐθνῶν. Ὅπου πολεμᾶται ἀλήθεια ἀφέλιμος εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ἐκεῖ κατὰ φυσικὸν λόγον γεννῶνται καὶ οἱ πρῶτοι αὐτῆς ὑπέρμαχοι. Ἡ ἐπικρατήσασα πρὸ τῆς Γαλλικῆς ἐπανάστασις καὶ μετὰ ταῦτα πολλαχού τῆς Ἑσπερίας Εὐ-

(1) Τὴν δὲ ἐρμηνείαν αὐτῶν θέλομεν καταχωρήσει εἰς τοὺς ἐπιμέλλοντες ἀριθμούς.

ρώπης ἀντιχριστιανικὴ σοφιστεία ἐκίνησε πολλοὺς σφοδρὺς καὶ φιλοθρησκούς ἀνδρας διαφόρων ἐθνῶν εἰς ὑπεράσπισιν τῆς πολιορκουμένης θρησκείας. Ὅταν ἡ θρησκεία δὲν εἶχε πλέον χρεῖαν ὑπερασπίσεως, ὁ ζήλος τῶν ὑπερμάχων αὐτῆς ἐστρέφη πρὸς τοὺς ἑτεροθρησκούς λαοὺς τῆς Οἰκουμένης, καὶ ἐστοχάσθησαν, ὅτι κερδαίνοντες εἰς τὸν χριστιανισμὸν τοὺς βαρβάρους λαοὺς, ὅχι μόνον συνεργοὺν εἰς τὴν ἐξημέρωσιν καὶ καθειρήνευσιν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς δόξαν τοῦ θεοῦ λυτρωτοῦ, ἀλλ' ὅτι κερδαίνουν ἐνταυτῷ τιμὴν μὲν πρὸς τὸ ἔθνος των, ἄλλα δ' ἐτι τοῦ χρόνου προϊόντος πολιτικὰ καὶ ἐμπορικὰ συμφέροντα. Διὰ τὸν δευτέρον τούτον λόγον ἴσως πολλοὶ ἐπίσημοι διαφόρων χριστιανικῶν ἐθνῶν ἐβοήθησαν τὰς ἱερογραφικὰς ἑταιρεῖας. Ἀπὸ διαφόρους λοιπὸν ἀρχὰς καὶ ἐλπίδας κινούμενοι πάσης τάξεως χριστιανοί, ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι συνέδραμαν εἰς τὴν κήρυξιν τοῦ Εὐαγγελίου πανταχοῦ τῆς γῆς. Αἱ ἑταιρεῖαι αὗται κατέβαλαν καὶ ἐσύνεξαν πολλότατα χρήματα, μετέφρασαν εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς γλώσσας τῶν ἀνθρώπων τὸ Εὐαγγέλιον, ἔστειλαν παντοῦ ἀποστόλους, οἵτινες διέδωσαν τὰ ἱερὰ βιβλία εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Πολλοὶ λαοὶ ἀλλόθρησκοι ἐν μέρει ἢ ὀλόκληροι ἐδέχθησαν τὸ κήρυγμα, ὅποιον οἱ διάφοροι λεγόμενοι ἀπόστολοι τοὺς παρέδωκαν, τουτέστιν ὀρθόδοξον μὲν κατηχηθέντες παρὰ τῶν ὀρθοδόξων ἀποστόλων (1), λουθηρανικὸν δὲ ἢ καλ-

(1) Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀνέκαθεν μέχρι τῆς σήμερον παρὰ πάντων τῶν μερῶν της δὲν μετεχειρίσθη ποτὲ τὸ μίσον τῶν ἑταιρειῶν εἰς τὸ ἀποστολικὸν κήρυγμα, οὔτε ἀπέβλεψε παντάπασιν εἰς πολιτικὰ συμφέροντα, ἀλλ' ἐπὶ μόνου θεοῦ ζήλου κινουμένη ἀπέστειλε καὶ εἰσέτι ἀποστέλλει τιοῦτους

θινικόν ἢ ἄλλο τι προτεσταντικόν οἱ παρὰ τῶν διαφόρων ἀντιπαπικῶν αἱρέσεων τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς, παπικὸν δὲ οἱ παρὰ τῶν λεγομένων καθολικῶν.

Τοιαύτη περίπου εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ πρόοδος τῶν ἱερογραφικῶν ἐταιρειῶν. Ὁ σκοπὸς τῶν δὲν εἶναι νὰ ἐκπαιδεύσουν ἀλλὰ νὰ χριστιανίσουν τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ἄν φροντίζουν ἐνταυτῷ περὶ τῆς παιδείας τῶν ξένων ἔθνων, τὸ τῆς παιδείας μεταχειρίζονται ὡς μέσον καὶ στήριγμα τοῦ ἀποστολικοῦ σκοποῦ τῶν. Ὡς μέσον, διότι ἄνευ μαθησεῖς τινος πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ κατηχοίμενος νὰ νοήσῃ τὸν λόγον τοῦ κηρύγματος; Ὡς στήριγμα δὲ, διότι ὁ μανθάνων φυσικῶ τῷ λόγῳ ἀγαπᾷ καὶ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸν διδάσκοντα.

Κατὰ τὰ εἰρημμένα λοιπὸν τὸ ἔργον τῶν ἱερογραφικῶν ἐταιρειῶν εἶναι κυρίως καὶ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ κήρυξις τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὰ μὴ χριστιανικὰ ἔθνη: ὡς Ἰσραεῖους, Μωαμεθά-

---

χριστοκλήρικας, οἱ ὅποιοι διδάσκουν ἀπλῶς, καὶ κατὰ ἀληθινὰ ἀποστολικῶς τὴν τῆς ἀληθείας λόγον χωρὶς χρηματικὰς ἀναλώσεις ἢ ποικιλοτρόπους μηχανὰς, ἀλλοτρίως τοῦ ἀπλουστάτου εὐαγγελικοῦ κηρύγματος· καθὼς οἱ θεῖοι ἀπόστολοι οὔτε χρήματα κατηνάων, οὔτε τὴν ποικιλοτρόπον τοῦ κόσμου τούτου σοφίαν μετέθεγοντο ἀλλ' ἐκήρυττον ἀπλῶς Χριστὸν ἑσταυρωμένον, στηρίζοντες τὸ κήρυγμα διὰ θαυμάτων. Αὐτὸν τοῦτον τὸν ἀπλοῦν καὶ ἀμήχανον τρόπον τῶν ἀποστόλων καὶ τὴν ὀρθὴν αὐτῶν διδασκαλίαν φυλάττουσα ἀνόθευτον ἢ ὀρθόδοξος ἐκκλησία μόνη, διασώζει καὶ μόνη τὴν χάριν τῶν θαυμάτων, ἐνεργουμένων ἐνίοτε πρὸς ἀπόδειξιν τῆς θεαρέστου ἡμῶν πίστεως, κατὰ τῶν ὁποίων ἐπανίστανται πολλάκις ἕτεροδοξοὶ ὡς καὶ οἱ δῦσπιστοι τῶν σοφῶν.

νοὺς καὶ λοιποὺς, καὶ ἡ στήριξις τῆς εὐαγγελικῆς πίστεως καὶ ἠθικῆς εἰς τὰ χριστιανικὰ ἔθνη, εἰς τὰ ὅποια δημοσίως ἐγέναν λόγοι ἀσεβεῖς καὶ καταστρεπτικοὶ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ ἠθικῆς, καὶ ὡς εἰς τινὰ μέρη τῆς αὐτικῆς Εὐρώπης.

Ἄν αἰεταίρεται καὶ οἱ ἀπόστολοι αὐτῶν κατορθώσουν νὰ αἴρουν εἰς τὸν χριστιανισμὸν ἕλα τὰ μὴ χριστιανικὰ ἔθνη ( ἂν καὶ ἀληθῆς χριστιανισμὸς ᾖ καὶ ὁ ὀρθόδοξος ), οἱ χριστιανοὶ παντὸς τύπου καὶ δόγματος ὀφείλου ἐπαίνους καὶ χειροκροτήσεως πρὸς τὸν ζῆλον τῶν ἑταρειῶν. Ἄν ὁμοῦς ὁ ζῆλος οὗτος θέλῃ νὰ ἐπενεργήσῃ θερησκευτικῶς εἰς τὰ ἑτεροδοξα μὲν ἀλλὰ χριστιανικὰ ἔθνη, εἰσάγων εἰς αὐτὰ νέας διδασκαλίας, ἐδῶ ἔχομεν πολλὰς παρατηρήσεις καὶ ἀντιλογίας, καὶ μάλιστα καθ' ὅσον ἀνάγεται εἰς ἡμᾶς.

Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐνασχολούμενον περὶ τὴν ἐλευθέρωσιν καὶ ἀποκατάστασίν του δὲν ἐπιθυμᾷ θερησκευτικὰς αἱρέσεις, διαιρέσεις καὶ διαμάχας, τὰς ὁποίας καὶ ἐξ ἱστορίας καὶ ὡς ἐκ φιλοσοφίας καταδικάζει μάλιστα ἡ λεγομένη δεκάτη ἐνάτη ἑκατονταετηρίς, ἐποχὴ μεγάλη τῆς πολιτικῆς σοφίας καὶ τῆς ἐλευθερίας. Ἄλλ' ἐὰν μᾶς ὑποχρέωσῃ τις νὰ φιλονεικῶμεν περὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τὰ ἐφεξῆς.

Ἡμεῖς εἰμεῖα διδάσκαλοι τῆς χριστιανοσύνης καὶ τῆς ὀρθόδοξου ἐκπαλῆ. Εἰς τὴν γλώσσαν μαι, κατὰ πρῶτον μεταφράσθη ἡ Μελαία Γραφή. Οἱ μεταφρασταὶ οὗτοι ἦσαν καὶ



περισσότεροι καὶ σοφώτεροι τῶν νεωτέρων τουλάχιστον ὡς σύγχρονοι καὶ ὡς ἰκανώτατοι περὶ τὰς γραμματικὰς ἐρεῦνας τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης. Εἰς τὴν γλῶσσαν μας ἔγραψαν ὅλοι οἱ ἀπόστολοι, καὶ οἱ πρῶτοι τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες, οἵτινες ἐρομήνευσαν καὶ διευκρίνησαν πᾶσαν ἀπορίαν ἐπὶ τῶν ἱερῶν βίβλων. Ἡ κατάληψις τῶν γραφῶν καθ' ὅλα τὰ μέρη αὐτῶν δὲν ἦτον ἔργον τῆς ἀμαθείας ἢ τῆς ἔξω φιλοσοφίας, διότι ἀμφότεραι ἤθελαν εὖρεϊ καὶ αὐτοῦ, ὡς συμβαίνει εἰς πᾶν ἄλλο βιβλίον, φαινομένης ἀλογίας καὶ ἀντιφάσεις, αἱ ὁποῖαι φέρουν ἐπὶ τέλους εἰς ἀπεράντους αἰρέσεις ἢ τὴν ἀπίσταν, ἄλλως δὲ τὰς θρησκευτικὰς διαμάχας ἢ τὰς ταραχὰς τῆς ἀθρησκείας.

Ἦτον ἔργον λοιπὸν τῶν θεοσόφων πατέρων τῆς ἐκκλησίας ἐξηγούντων τὰ πάντα ὁμοφρόνως εἰς τὰς ἱερὰς συνόδους, νὰ μᾶς διδάξουν τὴν ὀρθοδοξίαν, τὴν ὁποίαν παρελάβομεν οἱ Ἕλληνας, καὶ φυλάττομεν μετὰ τῆς γλώσσης ὡς πρῶτην καὶ σεβασμιωτάτην κληρονομίαν τῶν πατέρων μας. Ἦτον ἔργον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, τοῦ νοσημονεστέρου καὶ σοφωτέρου ὄλων τῶν τότε λαῶν, νὰ γνωρίσῃ καὶ διατηρήσῃ τὴν ὀρθὴν δόξαν τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως· τοῦτο καὶ ἔγινε κατὰ φυσικὸν λόγον. Οὔτε ἡ ἔχθρα Ἐπιτα τῆς παππικῆς ἐκκλησίας, οὔτε ἡ μάχαιρα τῶν βαρβάρων καὶ ἀπίστων δὲν ἴσχυσαν νὰ καταβάλλουν τοῦ Ἕλληνος τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ τὴν πίστιν. Ἡ εὐγενὴς αὐτῆ καὶ καθαρὰ προσωπότης του εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν τὸν διέσωσε

καὶ τὸν ἔδωκε πάλιν τὴν ἐθνικὴν αὐτονομίαν. Τοῦτων οὕτως ἐγόντων, πῶς εἶναι δυνατόν σήμερον νὰ παραιτηθῇ ἡ Ἑλλην, ἐνεῖναι ὄντως Ἕλλην, τὸ κοινὸν δόγμα τῆς ἐκκλησίας του, καὶ νὰ παραδεχθῇ τὰ τῶν αἰρετικῶν σοφίσματα, ὅσα αἱ κατὰ καιροῦς μεν σύνοδοι ἀναθεμάτισαν προ πολλοῦ, ἀνανεώθησαν δὲ εἰς τὴν Ἑσπερίαν Εὐρώπῃ διὰ τὰς πολεμῆσαι τὴν παππικὴν δυναστείαν, ἔταν ἡ εὐρώπη ἤρχισεν νὰ μανθάνῃ τὰ γράμματα; Ἄν ὁ σκοπὸς τῶν ἐταιρειῶν ἦναι ὡς προσιπομεν, ἡ κήρυξις τοῦ Εὐαγγελίου εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἡ κήρυξις αὐτῆ εἶναι περιττὴ πρὸς τὰ Χριστιανικὰ ἔθνη καὶ μάλιστα τοὺς ὀρθοδόξους Ἕλληνας, οἵτινες, τὸ ἐπαναλαμβάνομεν, δὲν ἔχουν οὔτε χρεῖαν τινὸς κατ' αὐτοὺς εὐσεβείας, οὔτε τὴν ἄρεσιν, καθὼς οὐδὲ ἡ λοιπὴ Εὐρώπη, νὰ φιλονεικοῦν σήμερον καὶ νὰ μάχωνται περὶ δογματικῶν διαιρούμενοι καὶ ὑποδιαιρούμενοι εἰς παλαιὰς καὶ νέας αἰρέσεις. Οὐδὲ τὴν ἠθικὴν ἔτι τοῦ Εὐαγγελίου προσμύρομεν νὰ διδαχθῶμεν ἀπὸ τὴν σοφίαν τῶν ἑσπερίων, τῶν ὁποίων ὁ θρυλλοῦμενος πολιτισμὸς καθιερώσας εἰς τὴν κοινωνίαν πολλὰς κακοηθείας, ὅσας ἡμεῖς θεῖα χάριτι δὲν ἔχομεν ἀκόμι, φροντίζει σήμερον νὰ τὰς καταπαύσῃ, ὡς δὲθεν προσέξας εἰς τὴν ἠθικὴν ταύτην.

Ἄν αἱ ἑτερεῖαι καὶ οἱ ἀπόστολοι αὐτῶν ἐπιθυμοῦν ἐλικορνεῖν νὰ ὠφελῶσιν καὶ τοὺς ὀρθοδόξους Ἕλληνας ὡς Χριστιανούς, καὶ ὡς υἱοῦ, μεγάλων πατέρων, τῶν διδασκάλων τῆς ἀνθρωπότητος, δὲν εἶναι χρεῖα νὰ μᾶς διδάσκουν τὰ δόγματα οὐδὲ τὰς ἐντολάς αὐτὰς τῆς Χριστιανικῆς πίστεως,

οὐδὲ τὰς λεγομένας ἀταξίας τῆς Ἐκκλησίας μας, περὶ τῶν ὁποίων φροντίζομεν ἡμεῖς αὐτοὶ τὰ δέοντα καὶ ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, ἀλλὰ νὰ προσφέρουν, ἂν θέλουν νὰ μᾶς βοηθήσουν, χρήματα, βιβλία τῆς ἐκπαιδεύσεως, τυπογραφίας κ τ.λ. εἰς σύστασιν σχολείων, εἰς μίσθωσιν διδασκάλων Ἑλλήνων, εἰς εὐρεσιν βιβλιοθηκῶν, ὡς ἔπραξε τοῦτο, φέρ' εἰπεῖν, πλουσιωπαρῶς ὁ ἐκ Βουκουρεστίου φιλογενῆς Κ. Σακελάριος εἰς ἔκδοσιν τῶν ἀναγκαίων βιβλίων, ὡς κάμνει ὑπὲρ τῶν ὁμογενῶν του ὁ σεβάσιμος Νεόφυτος Δούκας. Ταῦτα δὲ συμβουλευόμενοι τοὺς σοφοὺς τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὴν Ἱεράν μας Σύνοδον, ὅπου εἶναι χρεία. Βοηθοῦντες οὕτω τὴν παιδίαν τοῦ ἔθνους, ἔχουν πάντοτε δὸν τὸ σέβας καὶ τὴν βαθεῖαν ἐδ-γνημοσύνην μας. Τοιαύτην μόνην βοήθειαν χρειάζομεθα παρὰ τῶν ξένων· τὴν δὲ ἀναγκαίαν διδασκαλίαν εὐρίσκομεν ἡμεῖς αὐτοὶ φροντίζόμενοι καὶ ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τοὺς παλαιοὺς καὶ νέους συγγραφεῖς τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας. Ἀλλῶς οὔτε προσήλυτοι καμμιάς αἰρέσεως παλαιᾶς ἢ νέας γίνονται τώρα οἱ Ἕλληνες, οὔτε μαθηταὶ τῆς διδασκαλίας-των ὁποίας δῆποτε ἐπιθυμοῦν νὰ ἦναι.

Ταῦτα δι' ὀλίγων πρὸς τὰς ἑταιρείας καὶ τοὺς ἀποστόλους αὐτῶν τοὺς ἔχοντας προσηλυτικούς σκοποὺς, ὡς ἀποδεικνύεται διὰ πολλῶν.

### Εἰσαοποίησις.

Τὸ Παρελθὸν ἔτος Ἱεραπόστολός τις, ὀνομαζόμενος Βούργης ἐστάλη, ὡς φαίνεται, ἀπὸ τὰς ἑταιρείας τῶν ἐνταῦθα ἐνα-σχολουμένων Ἀγγλοαμερικανῶν Ἱεραποστόλων, διὰ νὰ ἐπι-σκεφθῆ τὰ σχολεῖα των, καὶ τὴν κρῆσιν, τοῦ κεκρυμμένου σκοποῦ των, ὅς τις, διατρίψας εἰς Σύραν ἀρκετὸν καιρὸν, ἔ-στειλεν εἰς τὰς ἑταιρείας των τὴν κάτωθεν ἔκθεσιν, ἣ ὁποία ἐδημοσιεύθη εἰς Γερμανικὴν γλῶσσαν· εἰς τὴν ἑφημερίδα, ἣ Ἀλλοδαπή, ἣ τις ἀναγγέλλει τῆς περὶ φρονημάτων καὶ ἡθῶν διαφορῶν ἐθνῶν.

Ὁ ἐκδότης αὐτῆς, ὅς τις, Θεία οἰκονομία ἐδημοσίευσεν ταύτην τὴν ἔκθεσιν (διὰ τῆς ὁποίας αὐτοὶ οἱ ἴδιοι πα-ρισταίνουσι ἐντελῶς τὸν κεκρυμμένον σκοπὸν των, καὶ δὲν δύ-νανται πλέον νὰ τὸ ἀρνηθοῦν,) κάμνει φιλελευθέρως καὶ τρεῖς ὑπόσημειώσεις, ἐξελέγχων δι' αὐτῶν τινὰς παρεκτρο-πὰς καὶ ἀλλοκῆτους δοξασίας τῶν συναδελφῶν του Ἱεραπο-στόλων τούτων, καθὼς φαίνεται παρακατωτέρω.

Εἰς τὴν ἑφημερίδα ταύτην, ἀναγνώσαντες φιλόχριστοι τινὲς τὴν παρούσαν ἐκθεσιν, τὴν ἐντέγραψαν αὐτολεξεί· συγ-χρόνως δὲ τὴν μετέφρασαν καὶ εἰς τὴν γλῶσσάν μας καὶ μᾶς τὴν ἔστειλαν νὰ τὴν δημοσιεύσωμεν διὰ τῆς Ἐυαγγελικῆς Σάλπιγγος.

Εὐχαρίστως ἐκπληροῦμεν τοῦτο, παρακαλοῦντες ἐνταυτῷ τοὺς ὁμογενεῖς νὰ ἐπιστήσωσιν ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν των εἰς τὸ περιεχόμενον ταύτης τῆς ἐπιστολῆς, καὶ νὰ κρί-νωσιν οἱ ἴδιοι, ἂν ἔχωμεν δίκαιον ἢ ὄχι, νὰ παραπονώμεθα κατὰ τῶν Ἱεραποστόλων τούτων.

Εἰς δὲ τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον θέλομεν προσθέσει καὶ ἡμεῖς παρατηρήσεις τινὰς τὰς ὁποίας μᾶς δίδει ἀφορμὴν νὰ κόμωμεν ἢ ἐπιστολὴ αὐτή.

Ἡ Ἀ Λ Λ Ο Δ Α Π Ἡ.

Ἐφημερίς, ἀναγγέλλουσα τὰ περί φρονημάτων  
καὶ ἠθῶν τῶν διαφόρων ἐθνῶν.

Ἄρ. 296 — 23 Ὀκτωμβρίου 1835. Ἐκ τῆς Ἑλλάδος  
παρὰ τοῦ ἱερέως κυρίου Βούργεζς.

Περὶ τῶν ἐν Σύρα Ἱεραποστόλων.

Τὰς 3. Ἰουλίου 1834 κατέπλευσα εἰς τὸν τῆς Σύρας  
λιμένα, ὅς τις ἦτο πλήρης ἐμπορικῶν πλοίων. Ὁ τόπος  
οὗτος πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως εἶχεν ἐν μόνον πο-  
λύχλιον, καὶ ἀπὸ μόνου τῆς αὐτικῆς Ἐκκλησίας-χριστιανούς  
κατοικημένους, οἵτινες καὶ τῶρα ἀκόμη κατοικοῦσιν εἰς τὴν  
ἐπάνω πόλιν κειχωρισμένοι ἀπὸ τοὺς Ἀνατολικούς Ἕλληνας.

Ἡ νῆσος αὕτη ἐφάνη καταφύγιον εὐκόλον εἰς τοὺς Ἕλλη-  
νας, καὶ συρρέουσάντες πάνταχόθεν, συνέστησαν νέαν πόλιν,  
τὴν ὀνομασθεῖσαν Ἐρμούπολιν, ἥτις αὐξάνει καθ' ἑκάστην.  
Ἵπὲρ τὰς 20 χιλιάδας ἄνθρωποι κατοικοῦν σήμερον τὴν  
πετρώδη καὶ ξηρὰν ταύτην νῆσον, ἂν καὶ τὰ προϊόντα τῆς  
ἐξαρκοῦν μόλις εἰς δύο χιλιάδων ἀνθρώπων τροφήν. Αὐτοῦ  
κατοικεῖ ἕνας Ἄγγλος, ὡς πρῶτος δι' ὅλας τὰς Κυκλάδας  
νήσους, καὶ οἱ Ἱεραπόστολοι, καὶ Ἄγγλοι, καὶ Ἀμερικανοί,  
θεώρησαν τὸν τόπον τοῦτον ἐπιτηδείοτατον διὰ νὰ πράξω-  
σιν αὐτόθεν τὰς ἐργασίας των.

Αἱ οἰκίαι ἐβελιώθησαν ἐνταῦθα εἰς τὰ τελευταία ἔτη  
τοσοῦτον, ὥστε οἱ Ἱεραπόστολοι ἔχουν ἱκανῶς εὐρυχώρους  
κατοικίας, καὶ πολλοὶ κατοικοῦν καλλίτερα παρὰ πολλοὺς εἰς  
τὴν Ἀγγλίαν ἐφημερίους. Ὅθεν ἐσύστησαν κατ' ἐκλογὴν εἰς

τὴν νῆσον ταύτην τὸ στρατόπεδόν των διὰ τὴν μετὰ τῶν  
Κυκλάδων καὶ τῆς Ἀνατολῆς εὐκόλον κοινωσίαν. Αὐτοῦ  
ἔχουσι καὶ μίαν τυπογραφίαν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἀμε-  
ρικανοῦ Ἱεραποστόλου Ἰσβέρσον εἰς διηκενῆ ἐνέργειαν· καὶ  
πολλὰ ἐκ τῶν ἀρίστων συγγραμμάτων τῶν Ἄγγλων Θεολό-  
γων, μεταφρασθέντα ἢ ὅλα ἢ κατ' ἐπιτομὴν, καὶ τυπωθέντα,  
διεδόθησαν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν.  
Ὁ κύριος Χίλδνερ συντηρεῖ μετὰ καλίστης ἐπιτυχίας ἐν  
σχολεῖον εἰς οἰκίαν ἀνήκουσαν εἰς μίαν βιβλιακὴν ἐταιρείαν·  
ἐνῶ διδάσκονται καθ' ἑκάστην ὑπὲρ τοὺς πεντακοσίους παῖ-  
δας τὸν καθ' ἑαυτὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, (1) τῶν Ἱεραποστό-  
λων οἱ ἀγῶνες δὲν περιορίζονται μόνον εἰς τὴν Κυρίως Ἑλ-  
λάδα. Οἱ ἐν Ἀσίᾳ Ἕλληνας ὁμιλοῦν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον

(1) Ἡ ἀκόλουθος Σημείωσις καθὼς ἀναφέραμεν καὶ  
εἰς τὴν εἰδοποίησιν εἶναι τοῦ ἐκδότου τῆς ἐφημερίδος,  
ἡ Ἀ Λ Λ ο Δ α π Ἡ, ὄντος καὶ αὐτοῦ τῆς ἰδίης αἰρέσεως,  
πλὴν ἐξ ἐκείνων, οἵτινες δὲν δύναται νὰ υποφέρουν τὰ πολ-  
λὰ παραξένα. “ Ποτὲ δὲν δύναται τις νὰ κατανοήσῃ σαφῶς  
τι θέλουσιν οἱ Κύριοι Ἱεραπόστολοι νὰ σημάνωσι μὴ τοῦτο  
(καθαρὸν λόγον.) Ἐὰν τοῦτο σημαίνῃ διδασκαλίαν κατὰ  
τὴν Χριστιανικὴν ἠθικὴν, χωρὶς νὰ ἀποβλέπωσιν εἰς δόγμα-  
τα εἴτε σύστημα ἠθικῆς τινος ἀγωγῆς, καθὼς εἰς τὴν Ἰρ-  
λανδίαν, τότε οἱ κύριοι Ἱεραπόστολοι ἔδειξαν πραγματικὴν  
ἀφιλοκέρδειαν καὶ ἀπάρνησιν τοῦ ἑαυτοῦ των, ἢ ὅποια τοῖς  
κάνει πολλὴν τιμὴν. Ἐὰν ὅμως σημαίνῃ, ὅτι διδάσκουσι καὶ  
τὰ δόγματά των, χωρὶς νὰ παρατηρήσωσι, ἂν ταῦτα ἀντί-  
κεινται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν ἢ ὄχι, τότε πρέπει  
νὰ ἠμολογήσωμεν, ὅτι ὑπερβαίνουσι τὰ ὅριά των, καὶ δυσκό-  
λως ἠδύνατο τις νὰ τοὺς προμαντεύσῃ περαιτέρω πολλὰ  
εὐτυχῆ πρόδοον. Ἴδε προστούτοις τὰ πλεῖοτερα ὑπὸ τὴν ἐκ-  
θεσιν τοῦ συστήματός των. Σημ. τοῦ Ἐκδ.

Τουριστί, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἀναγινώσκωσιν, εἰ μὴ τὰ μὲ χαρακτῆρας Ἑλληνικούς τυπωμένα βιβλία· καὶ αὐτὴ ἡ γλῶσσά των πιθανῶς συμπληροῦται ἀπὸ πλείστας Ἑλληνικὰς λέξεις. Ὅθεν ὁ Κ. Λεῖβες διὰ τῆς συνδρομῆς τοῦ διδασκάλου Βάρβα μεταφράζει τὴν Ἁγίαν Γραφήν εἰς τὸ Ἑλληνοτουρκικὸν τοῦτο ἰδίωμα, διὰ νὰ τὴν διαδώσῃ τοιοῦτοτρόπως καὶ εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν.

Τὰ μέγιστα ἐμπόδια ἀπαντῶσιν οἱ ἱεραπόστολοι ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίης Χριστιανούς. Ἡ ἡσυχία τοῦ κυρίου Χίλδνερ, τοῦ ὁποίου ἡ σχολὴ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, ὅστις καὶ πρὸ ὀλίγου τὴν ἐπισκέψθη, ἐταράχθη διὰ τινος ἱερέως, ἀναφανέντος αἰφνιδίως εἰς τὴν Νῆσον, καὶ ζητοῦντος νὰ διεγείρῃ τὸ πλῆθος κατ' αὐτοῦ, καὶ κατὰ τοῦ ἀκμάζοντος σχολείου του. Ἡ φάσις, φαίνεται, ὅτι ὠμοιάζειν μὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Δημητρίου τοῦ ἀργυροκόπου κατὰ τὴν Ἐφεσον ἐπὶ τῶν Ἀποστόλων διεγερθεῖσαν, διότι καὶ οἱ Συριανοὶ παροξυνθέντες ἰσχυρῶς ἐκραύαζον. Μεγάλη ἡ Παναγία τῆς Τήνου. Ὁ κύριος Χίλδνερ ἐκινδύνευσε προσωπικῶς, καὶ ἡ τύχη τοῦ σχολείου του διὰ κάμποσον καιρὸν ἦτον ἀβέβαιος. (1) Ἀλλὰ τελευταῖον μесо-

(2) Ὁ ἐκδότης τῆς ῥηθαισης ἐφημερίδος σημειώνει κ' ἐδῶ τὰ ἐξῆς: "Οἱ κύριοι Ἱεραπόστολοι ἐνδέχεται νὰ ἦναι πολλὰ εὐλιχρινεῖς καὶ τίμιοι ἄνθρωποι, σπουδάζοντες ἀληθῶς περὶ τοῦ του τοῦ πράγματος, ἀλλ' ὅμως εἰς τὰς ἀρετὰς των δὲν ἀνήκει ἡ Χριστιανικὴ προφύτης καὶ ἐπιείκεια, καὶ ἡ Θεολογικὴ μισαλλοδοξία των φανερόνεται πανταχοῦ. Ὁ συγγραφεὺς πρόσθεται ἀκόμη: « Ἄ λ λ' ὁ λό γ ο ς τοῦ Κ υ ρ ί ο υ ἐ ρ ρ ί ζ ῶ θ η π ο λ ὺ β α θ ῦ τ ε ρ ο ν, π α ρ ἄ ὡ σ τ α ν ἄ ἡ μ π ο ρ ε ῖ σ η μ ἔ τ ὸ ὄ ρ γ α ν ο ν τοῦ Σ α τ α ν ἄ ν ἄ ἐ κ ρ ι ζ ῶ θ ῆ » Σημ. τοῦ ἐκδ.

λαβήσαντες τινὲς ἐκ τῶν φρονιμωτέρων κατοίκων, ἐκηρύχθησαν κατὰ τοῦ παραχοποιοῦ ἱερέως, ὃς τις ἠναγκάσθη τελευταῖον νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν Νῆτον, καὶ ἐφανερῶδη ἔπειτα, ὅτι οὗτος δὲν ἦτον τῆς Ἑλληνικῆς, ἀλλὰ τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίης ἱερεὺς.

Τὸ ἀπὸ τῶν Ἀγγλων καὶ Ἀμερικανῶν ἱεραποστολικῶν ἀκολουθούμενον σύστημα ἐλπίζεται, ὅτι θέλει ἐπιτύχει μετὰ βεβαιότητος τοῦ σκοπούμενου τέλους. Κατηχομένη καθεκῆστην ἡ νεολαία εἰς τὴν καθαρὰν διδασκαλίαν τοῦ Ἐυαγγελίου, θέλει κάμνει μετὰ βεβαιότητος βᾶσιμον πρὸσον εἰς τὴν ἠθικὴν, τῆς ὁποίας πρὸ τοσούτου ἤδη χρόνου στεροῦνται οἱ Ἕλληνας. Ἀλλὰ δὲν νομίζουσι φρόνιμον οἱ ἱεραπόστολοι νὰ καταπολεμήσωσι φανερὰ τὰς μωρίας καὶ δεισιδαιμονίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίης. Διὰ τοῦτο συγχωροῦσιν ἀκόμη εἰς τοὺς μαθητὰς των νὰ κάμνωσι τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, καὶ παραστέλλουσι τὸ ὅπουον προσφέρουσι σέβας πρὸς τὴν Παναγίαν· τὴν φύλαξιν τῶν νηστειῶν καὶ λοιπὰς τοιαύτας δεισιδαιμονικὰς πράξεις, μὲ σιωπὴν· ἐπειδὴ ὁ σκοπὸς των εἶναι νὰ ρίψωσι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μόνον Ἐκκλησίαν, καθὼς ὑπάρχει τώρα, τὸν ὑποκαίοντα δαυλὸν, εἴτε τὸν σπινθῆρα τοῦ ἐμπρησμοῦ, καὶ νὰ ἀφανίσωσι τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν αὐτῇ πλάνην μὲ μόνην τὴν δύναμιν τῆς ἀληθείας. Καὶ ἐπιτηδείατος διὰ τὴν μέγαν τοῦτον σκοπὸν εἶναι ὁ παρὼν καιρὸς.

Ἡ Ἐκκλησιολογικὴ εὐταξία ἐβελτιώθη· καὶ ὁ μέγας σωρὸς τῶν ἀχρήστων καὶ ἀμαθαστάτων Ἐπισκόπων θέλει περιορισθῆ εἰς ὀρισμένον μισρὸν ἀριθμὸν. Ἡ Ἑλλάς διηρημένη εἰς δέκα νομοὺς, καὶ ἕκαστος νομὸς θέλει ἔχει τοῦ λοιποῦ ἓνα μόνον Ἐπίσκοπον, ἀλλ' εἶναι ἴσως πολλὰ ἄλλοι, ὅταν

ἐνθυμηθῆ τίς, ὅτι πέντε ἐξ αὐτῶν θέλουσι παρευρίσκεισθαι εἰς τὴν καθέδραν τοῦ Βασιλείου, διὰ τὸ νὰ διευθύνωσι ὡς Σύνοδος τὰς Ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις. "Ὅσον καὶ ἂν ἦναι ἡ διάταξις αὕτη καλὴ καὶ ἐπιτηδεῖα πρὸς μίαν ἐντελεῖ μεταρρυθμίσει τῆς Ἐκκλησίας, δυσκόλως ὅμως θέλει ἀναπληρῶσει τὴν ἔλλειψιν τῆς πνευματικῆς ὁδηγίας. Διὰ ταύτης τῆς διατάξεως ἀπεκρούσθη ὁ Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως· καὶ ἡ συνείδησις τῶν Ἑλλήνων δὲν φαίνεται ὅτι ἐπαιράχθη τόσο πολὺ διὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ πνευματικοῦ τούτου ἀρχηγοῦ των. Ἐν τασούτῳ, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες δὲν ἀποφεύγουσι τὸ νὰ δέχωνται ἀσμένως τὰς διδασκαλίας καὶ τὰ δῶρα τῆς μεθρρωσμένης Ἐκκλησίας, ἀποποιουῦντες σταθερώτατα πᾶσαν σχέσιν μετὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας (1). Οἱ Ἕλληνες ἐμμένουσι σταθερῶς εἰς τὴν Ἀρχήν: ὅτι ἡ μόνη στάθμη καὶ ὁ κανὼν τῆς Πίστεως εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ὁ ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν ἐκήρυξε τοῦτο παρ' ῥησὶα εἰς μίαν ἐπ' Ἐκκλησίας ἐμιλίαν του, τὴν ἑποίαν ἐτύπωσαν καὶ διέδωκαν οἱ Ἀμερικανοὶ ἱεραπόστολοι.

(1) Ὁ τῆς Ἀλλοδαπῆς ἐκδότης σημειώνει πάλιν:

« Καὶ ἐδῶ διαφαίνεται τὸ μῖσος, τὸ ὅποιον τρέφουσι ἢ προσποιῶνται ὅτι τρέφουσι κατὰ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ὅλοι οἱ Ἄγγλοι καὶ Ἀμερικανοὶ ἱεραπόστολοι. Ἄν αὐτοὶ ἐοργίζωνται κατὰ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, δίδωσι δὲν πολιτεύονται οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς πάντοτε κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς Χριστιανικῆς ταπεινότητος καὶ μὲ κοσμικὴν πτωχείαν, δείχνουσι ὅμως καὶ οὗτοι διὰ τῆς πνευματικῆς των ὑψηλοφροσύνης τῆς ἔτι ὀλιγώτερον, παρὰ τὴν κολυτέλειαν, συμφωνουμένης πρὸς τὴν Χριστιανικὴν ταπεινότητα, ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐξ Ἰησοῦ εἶναι ἀκόμη πολλὰ μακρὰν ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς πραύτητος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἀναντιρρήτως ὅμως εἶναι πάντῃ ἀνάρμο-

ἂν ὅσα κατὰ καιροῦς, καὶ μάλιστα ἰσχυρῶς, γράφουσι καὶ λέγουσι οἱ ἐν Ἑλλάδι Πρεσβυτεριανοὶ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησιαστικῶν, πρὸς ἀπάτην τῶν ἡμετέρων, κάμνομεν ἐν συντόμῳ τὰς ἀκολουθούσους παρατηρήσεις.

Τὰ φρονήματα τῶν πρεσβυτεριανῶν δὲν εἶναι μόνον κατὰ τὸν ἀξιοσέβαστον διδάσκαλον Κύριον Κ. Οἰκονόμον, αἰρετικὰ, ἀλλὰ κατὰ τὴν μίαν ἀγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, ἣτις ἀνέκαθεν ἀναθεμάτισεν ὅλους τοὺς αἰρεσιάρχους ἐκείνους, παρὰ τῶν ὁποίων ἐδανείσθησαν οἱ Πρεσβυτεριανοὶ τὰ τοιαῦτα ὀλέθρια φρονήματα, καὶ μέλι-

στον τὸ νὰ λέγῃ ὁ κύριος Βούργεζς, ὅς τις ὅμως δὲν εἶναι ἀπὸ τοὺς ἀγροίκους ἐγκωμιστάς τῶν ἱεραποστόλων, μετὰ τινὰ πομπῶδη ἐξύμνησιν τῆς σπουδῆς αὐτῶν, ὅτι διὰ τὴν αἰσθανθῆ τίς ὅλον τὸ ὕψος τοῦ πνεύματος τῆς ἀποστολῆς, πρέπει νὰ ἔλθῃ εἰς τοῦτον τὸν τύπον τοῦ πνευματικοῦ σκοπούς, καὶ νὰ βλέπῃ τὸν ἱεραπόστολον καθήμενον ἐν τῷ μέσῳ ὡς πνεῦμα ἀκτινοβόλον. »

Ὁ κύριος Βούργεζς καίτοι μὴ ὦν παλλὰ ἀγροίκος ἐγκωμιστῆς τῶν ἱεραποστόλων τούτων, μὲλον τοῦτο, ὕστερον ἀπὸ τούτους πομπῶδεις ἐπαίνους, διὰ τῶν ὁποίων ὑπερεπαίνεσε τὴν ὁποῖαν ἀνκαταβέβηλον σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ των λέγει, (ὡς βλέπομεν) « ὅτι ὁ π. ο. ο. θέλει νὰ αἰσθανθῇ ὅλον τὸ ὕψος τοῦ πνεύματος, ἥτοι τοῦ σκοποῦ τῆς ἀποστολῆς των, πρέπει νὰ ἔλθῃ εἰς τοῦτον τὸν τύπον τοῦ πνευματικοῦ σκοπούς, δηλαδὴ εἰς τὴν Σύραν ἢ εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ νὰ βλέπῃ τὸν ἱεραπόστολον, ἥγουν ἢ τὸν κύριον Κίλδνερ εἰς Σύραν, ἢ τὸν κύριον Ἰονᾶν Κίγγον ἐν Ἀθήναις, καθήμενον ἐν τῷ μέσῳ τῆς σκοτισμέτης πόλεως, ὡς πνεῦμα ἀκτινο-

στα η ἑβδόμη Ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ὀνομάζουσα τοὺς διδασκάλους καὶ ὁμόφρονες αὐτῶν χριστιανοκατηγόρους (1) καὶ ἐναργεῖς αἰρετικούς (2). Ἀναθεματίζει αὐτούς

βόλον,· Ὅλην ταύτην τὴν ὑψηλόφρονα καὶ πάντη Ἐπισφορικὴν περιγραφὴν μέμφεται καὶ μὲ μεγάλην ἀποστροφὴν τῆς ψυχῆς του ὁ διακληθθεὶς ἐκδύτης τῆς Ἀλλοδαπῆς, καὶ λέγει: ἡ ἐκφρασίς εἶναι ἀναντιρρήτως κατὰ πάντα ἀνάρμοστος, μὲ ἄλλους λόγους, ψευδῆς καὶ ἀπατηλῆ. Ἡμεῖς δὲ ἐνταῦθα παρατηροῦμεν καὶ ἄλλο τι, ἂν ὁ κύριος Βούργεος, ὅς τις δὲν εἶναι τόσον πολλὰ ἄγροικος ἐγκωμιστοῦς τῶν Ἱεροποστόλων τούτων, γράφει τόσα καὶ τόσα πρὸς κατασχύνην τῆς κλεινῆς ἡμῶν πατρίδος καὶ πάντων τῶν πεπαιδευμένων τοῦ ἔθνους μας, διὰ τὰ παρατηρῆ ἔλος ὁ πεφωτισμένος κόσμος, πόσα ἄραγε οἱ ἄλλοι, οἱ πολλὰ ἄγροικαι ἐγγωμισταὶ αὐτῶν γράφουσι καὶ δημοσιεύουσιν ἄλλα τούτων ἀτοπώτερα. Σημ. τοῦ Ἐκδ.

(1) Ἡμεῖς τὴν ἐπίσημον καινοτομίαν τῶν χριστιανοκατηγόρων ἀναθεματίζομεν (ὅρος τῆς ἁγίας μεγάλης καὶ οἰκουμενικῆς ζ' Συνόδου. Σελίς 873. Δευτέρου τόμου τῶν Συνοδικῶν).

(2) Τοὺς οὖν τολμῶντας ἐτέρως φρονεῖν, ἢ κατὰ τοὺς ἐναργεῖς αἰρετικούς τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραδόσεις ἀθετεῖν καὶ καινοτομίαν τινὰ ἐπινοεῖν, ἢ ἀποβάλλεσθαι τι ἐκ τῶν ἀνατεθειμένων τῇ Ἐκκλησίᾳ, Εὐαγγέλιον, ἢ τύπον τοῦ σταυροῦ, ἢ εἰκονικὴν ἀναζωγράφισιν, ἢ ἅγιον λείψανον μάρτυρος ἢ ἐπινοεῖν σκυλιῶς καὶ πανούργως, πρὸς τὸ ἀνατρέψαι ἐντι τῶν ἐνθέρμων παραδόσεων τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐτι γο. μὴν ὡς κοινοῖς χρῆσθαι τοῖς ἱεροῖς κειμηλίοις ἢ τοῖς εὐαγέσι μοναστηρίοις, ἐπισκόπους μὲν ὄντας ἢ κληρικούς καθαιρεῖσθαι προστάσσομεν, μονάζοντας δὲ ἢ λαϊκούς, τῆς κοινωνίας ἀφορίζεσθαι. (αὐτόθι).

πολλάκις, (1) ἀναθεματίζει πρῶται καὶ τοὺς δεχομένους τὰ αἰρετικὰ αὐτῶν βιβλία (2) καὶ πάντες τοὺς ὑπερασπιστάς των (3).

Ὁ ὀρθοδόξιστος καὶ πολυμυθέστατος Οἰκονόμος δὲν ὑπέπεσεν εἰς κανὲν λάθος· ἄπαγε! οὐτα εἶναι κακῶς πληροφορημένος· ἀλλ' οἱ κρυφίνοες παρ' ἡμῖν πρεσβυτεριανοὶ ἐπι-

(1) Ἡ ἁγία Σύνοδος ἐξεβόησεν. Πάντες οὕτω πιστεύομεν, πάντες τὸ αὐτὸ φρονοῦμεν, πάντας συναίνεσαντες ὑπεγράψαμεν αὐτὴ ἢ πίστις τῶν Ἀποστόλων· αὐτὴ ἢ πίστις τῶν ὀρθοδόξων· αὐτὴ ἢ πίστις τὴν οἰκουμένην ἐστήριξε· πιστεύοντες εἰς ἓνα Θεὸν ἐν Τριάδι ἡμνούμενον, τὰς τιμίας εἰκόνας ἀσπαζόμεθα· οἱ μὴ οὕτως ἔχοντες ἀνάθεμα ἔστωσαν· οἱ μὴ οὕτω φρονοῦντες πῶρρω τῆς Ἐκκλησίας ἐκδιωχθήτωσαν· ἡμεῖς τῇ ἀρχαίᾳ θεσμοθεσίᾳ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐπακολουθοῦμεν· ἡμεῖς τοὺς θεσμούς τῶν πατέρων φυλάττομεν· ἡμεῖς τοὺς προστηθέντας τι ἢ ἀφαιρούοντας ἐκ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀναθεματίζομεν· ἡμεῖς τὰς σεπτὰς εἰκόνας ἀσπαζόμεθα· ἡμεῖς τοὺς μὴ οὕτως ἔχοντας τῷ ἀνάθεματι καθυποβάλλομεν, τοὺς ἐκλαμβάνουσι τὰς παρὰ τῆς Θεῆς γραφῆς ῥήσεις τὰς κατὰ τῶν εἰδώλων εἰς τὰς σεπτὰς εἰκόνας, ἀνάθεμα· τοὺς μὴ ἀσπαζόμενοις τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἀνάθεμα· τοὺς λέγουσιν, ὅτι ὡς θεοὶ οἱ Χριστιανοὶ ταῖς εἰκόσι προσήλθον, ἀνάθεμα· τοὺς τολμῶσι λέγειν τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν εἶδωλα ποτὲ δεδάχθαι, ἀνάθεμα· ὅλοις τοῖς αἰρετικοῖς, ἀνάθεμα· τῷ φρυαξαμένῳ συνεδρίῳ κατὰ τῶν σεπτῶν οἰκόνων, ἀνάθεμα (αὐτόθι).

(2) Τῷ δεχομένῳ τὰ δυσεβῆ τῆς αἰρέσεως αὐτῶν λογίδια, ἀνάθεμα· (αὐτόθι).

(3) Εἴτις, Χριστιανοκατηγορικῆς αἰρέσεως ὄντα τινὰ, ἢ ἐν αὐτῇ τὸν βίον ἀποβρίξαντα, διεκδικεῖ, ἀνάθεμα (αὐτόθι).

θυμοῦσι νὰ πληροφορήσωσι κακῶς, καὶ νὰ κρίνωσιν εἰς λάθη·  
ὀλιθιώτατα πάντας τοὺς μὴ εἰδότες ὀρθόφρονας.

Λέγουσι τὴν Ἐκκλησίαν των τμήμα τῆς τοῦ Χριστοῦ  
Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι διηρη-  
μένη εἰς τμήματα, καθότι εἶναι μία. « Εἰς μίαν ἀγίαν, καθο-  
λικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν » λέγει τὸ ἱερὸν Σύμβο-  
λον, ἡ δὲ μονὰς δὲν διαιρεῖται. Ὅθεν ὅσοι ἀπεχωρίσθησαν  
ἀπὸ τὴν μίαν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, δὲν εἶναι ἐντὸς, ἀλλ'  
ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ὅθεν δὲν εἶναι τμήμα, ἀλλ' ἀλλότριον.  
τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ αἰρετικοί, ὑποκείμενοι εἰς  
τὸ ἀπὸ Χριστοῦ ἀνάθεμα.

Ὁ λόγος καὶ ἡ διαφορὰ τῶν πρεσβυτεριανῶν δὲν εἶναι  
ἀπλῶς περὶ Ἐκκλησιαστικοῦ συστήματος, οὔτε κατὰ τινα ἔ-  
θιμα, καθὼς λέγουσι, ἀλλὰ περὶ δογμάτων, καὶ δογμάτων.  
καιρίων.

Περὶ δὲ τοῦ ὅτι λέγουσι, πῶς ἔχουσι τάχα κοινὸν τὸ σύμ-  
βολον τῆς πίστεως μὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, ἢ εἶναι  
λανθασμένοι, ἢ ἁμιλοῦν λανθασμένα· ἀλλὰ διὰ νὰ παρα-  
στήσωμεν σαφέστερον ταῦτα τὰ λάθη, πρῶτον τοὺς ἐρωτῶ-  
μεν: Μὲ τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν κοινὸν ἔχουσι τὸ σύμβολον  
τῆς πίστεως, ἢ ὄχι; ἂν δὲν τὸ ἔχουσι κοινὸν κατὰ τὴν τάχα  
διαφέρουσι; κατὰ τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ Παναγίου Πνεύματος,  
ὡς καὶ ἡμεῖς; ἀλλὰ διατί δὲν ὠμίλησαν ποτὲ ἀντιφερόμενοι  
πρὸς αὐτοὺς κατὰ τῆς προσθήκης ταύτης, ὡς καὶ ἡμεῖς, ἐνῶ  
εἶπον, καὶ ὅλον ἐν λέγουσι τόσας φρικτὰς βλασφημίας ἕναν.

τίον ἄλλων τόσων δογμάτων, τὰ ὅποια ἡ Δυτικὴ ἔχει κοινὰ  
μὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν;

Εἰς τοῦτο λέγουσι πάντες σχεδὸν οἱ ἀκόλουθοι Λουθήρου  
καὶ Καλβίνου (εἴτε ἀληθῶς, ἢ διὰ νὰ μᾶς ἀπατώσιν), ὅτι  
ἔκαμαν βιαίως τὴν μεταρρύθμισιν, καὶ δὲν ἔλαβαν καυρὸν ν'  
ἀφαιρέσωσιν αὐτὴν τὴν προσθήκην ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ Συμβολοῦ.  
ἔγω. Ἀλλ' ἐνῶ δὲν ὠμίλησαν οὔτε γρῶ ποτὲ κατὰ τῆς  
προσθήκης ταύτης, (1) καὶ μάλιστα ἐνῶ καὶ τὸ ἀναγινώ-  
σκουσιν εἰς τὰς Ἐκκλησίας των, καὶ τὸ παραδίδουσιν εἰς τὰ  
τέκνα των τοιοῦτον, δὲν εἶναι ἀληθέστερον νὰ εἶπουν, ὅτι τὸ

(1) Οὔτε εἰς κανὲν ἄλλο ἐκ τῶν βιβλιαρίων αὐτῶν, ὅσα  
ἔδομεν διαμοιρασθέντα ἐπιβούλως εἰς πάσας τὰς κοινότητας  
τῆς Ἑλλάδος, οὔτε εἰς τὸ ἐπίπλαστον καὶ ψευδεπίγραφον  
δέλιον βιβλιαρίον, ἐπιγραφόμενον: Συμβουλή τριῶν Ἐ-  
πισκόπων, τὸ ὅποιον μὲ δέλιον σκοπὸν μετετυπώθη ἐσχά-  
τως καὶ ἐντὸς τῆς πατρίδος μας, ἵνα διὰ μέσου τῶν Δυτι-  
κῶν καταχρήσεων προσβάλωσι καὶ τὰ εἰλικρινῆ ἔθιμα τῆς  
ἀγίας ὀρθοδόξου καὶ Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ὅτι μὲν τοῦτο  
εἶναι ἐπίπλαστον δύναται πᾶς τις νὰ τὸ ἐννοήσῃ ἀπὸ τὴν  
πρώτην αὐτοῦ σελίδα. Καὶ ἂν τινες κριτικοὶ τοῦ αἰῶνος  
μας τοῦτο δὲν τὸ ἐνόησαν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ ἰσχυροῦσαν ὡς  
γνήσιον σύγγραμμα τῶν τριῶν δυτικῶν Ἐπισκόπων, ἴσως  
ἠσχολοῦντο εἰς κρίσιν, ἄλλων ὑψηλοτέρων συγγραμμάτων  
ἢ ἀληθέστερον εἰπεῖν, εἰς ἄλλους σκοποὺς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν  
τὸ ἐθεάτρισαν πόνημα Λουθηροκαλβινιστῶν, εἰς τὸ ὅποιον  
οἱ γνήσιοι συγγραφεῖς των ἐνῶ λέγουσι τόσα καὶ τόσα κατὰ  
τῶν δυτικῶν παρεισαχθέντων νεωτέρων καταχρήσεων, εἰθί-

ἔχουν κοινόν μὲ τὴν Αὐτικὴν; Διατί λοιπόν λέγουσιν μὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ σιωποῦν τὴν Αὐτικὴν; Βέβαια διὰ τὰ μᾶς ἀπατήσουν, ὅτι συμφωνοῦν μὲ ἡμᾶς τάχα, καὶ ἀντιφέρονται μόνον πρὸς τοὺς Λατίνους, ἐνῶ (ἐκτὸς τῆς Μοναρχίας τοῦ Πάπικ καὶ τοῦ καθαρτηρίου πυρὸς, ἴσως καὶ τινος ἄλλου ἀγνώστου εἰς ἡμᾶς) ὅσα ἄλλα λέγουσιν ἐναντίον πρὸς αὐτοὺς, εἶναι ἐπίσης ἐναντίαι καὶ καθ' ἡμῶν. Ἀλλ' ἡμεῖς (εἶναι ἐπόμενον τὰ μᾶς εἶπουν) λέγομεν τὸ σύμβολον τῆς πίστεως μετὰ τῆς ἱεροσθήκης, καθὼς τὸ παραλάβομεν ἀπὸ τοὺς πρώτους μεταρρυθμίτας, ἀλλὰ δὲν τὸ φρονοῦμέν οὕτω ἔστω· ἀλλ' ἐπειδὴ κατήντησε τὸ πρᾶγμα εἰς τὰ φρονήματα, θέλωμεν ἀποδείξει καὶ ἡμεῖς, ὅτι πολλὰ ἄρθρα τοῦ ἱεροῦ τούτου συμβόλου φρονοῦσι ἐναντίον τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας· καὶ τοῦτο, ὅχι μόνον λέγουσιν ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ γράφουσι τολμηρῶς· ὅχι μόνον εἰς τὴν γλωσσασαυτων, τὰ χραιμύση εἰς τοὺς ὁμοθρησκίους αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας διαλέκτους, καὶ μάλιστα εἰς τὴν ἑλληνικὴν, διὰ τὰ διαδώσωσιν εἰς τὰ ἀθῶα τέκνα τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων τὰ τῆς αἰρέσεώς των, ἀμείβοντες τοὺς υἱοὺς τῶν ἁγίων πατέρων ἐκείνων, οἵτινες τοῖς ἔδωκαν τὸ φῶς τῆς ὀρθοδόξιας μὲ τὸ σκοπὸς τῆς κακοδοξίας. Ἐν πρώτοις τὸ γ' ἄρθρον τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου, τὸ διαλαμβάνον «καὶ Μαρίας τῆς παρθένου» ἢ

μων, καὶ ἄλλων τοιούτων, ὡς δογμάτων περ' αὐτοῖς λογιζομένων, περὶ τῆς προσθήκης ταύτης δὲν λέγουσι τίποτε. Σημ. Ἐκδ.

ὀρθοδόξος Ἐκκλησία καὶ φρονεῖ ὑγιῶς, καὶ πιστεύει ἀδιστακτικῶς τὴν Θεοτόκον Μαρίαν ἀειπαρθένον· καθότι εἰς τὸ ἱερὸν Σύμβολον δὲν λέγεται τῆς οὔσης τότε Παρθένου, ἀλλὰ δογματικῶς ἀποφαίνεται, τῆς Παρθένου, τουτέστι, τῆς διὰ παντὸς οὔσης Παρθένου· ἐπειδὴ καὶ πᾶσα γυνὴ τότε μόνον λέγεται μετὰ τὸν θάνατόν της παρθένας, ὅταν διατηρηθῇ διὰ βίου παρθένας. Ὅτι δὲ τῆς Παρθένου καίται, ἀντὶ ἀειπαρθένου, βεβαιούμεθα ἐτι μᾶλλον ἀπὸ τὰ ἱερὰ συγγράμματα ἐκείνων, οἵτινες ἐθέσπισαν τὸ ἱερὸν Σύμβολον· καὶ ὅτι, τοῦ ἁγίου Πνεύματος προκαταρίσαντος τὴν ἀειπαρθένον ἐκ παντὸς προπατορικῷ ἁμαρτήματος, συνέστησεν ὁ Μινογενὴς καὶ προαιώνιος υἱὸς καὶ λόγος τοῦ προανάρχου Πατρὸς ἐν τῇ ἑαυτοῦ ὑποστάσει, ἐκ τῶν πανάγων καὶ καθαρωτάτων αἰμάτων αὐτῆς, σάρκα λογικῆ ψυχῆ τετμημένην, εὐδοκίᾳ τοῦ Πατρὸς καὶ συνεργεῖα τοῦ Παναγίου πνεύματος. Οἱ δὲ Πρασχυτεριανοὶ, καὶ οἱ λοιποὶ Λουθηροκαθόλικοι, καὶ ὅσοι ἄλλοι ὑπάγονται εἰς τὰ τοιαῦτα αἰρετικὰ κόμματα, καὶ φρονοῦσιν ἀσεβῶς, καὶ κηρύττουσι τολμηρῶς μήτε προκαταρίσεισαν τὴν Θεοτόκον Μαρίαν ἐκ τοῦ Προπατορικῷ ἁμαρτήματος ὑπὸ τοῦ Παναγίου Πνεύματος, μήτε ἀειπαρθένον· ἀλλὰ πρὸ τούτου μόνον Παρθένον αὐτὴν λέγουσι, οὐχὶ δὲ καὶ μετὰ τὸν τούτου ὡς γεννήσασαν τάχα μετὰ τοῦ Ἰωσήφ ἔπειτα (ἴλιως γενοῦμαι Δέσποινα Θεοτόκος) υἱοὺς καὶ θυγατέρας.

Εἰς τὸ γ' ἄρθρον προφασίζονται πρόφασεις...

Τὸ δὲ ὁ' ἄρθρον, «εἰς μίαν, ἁγίαν, καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, ἢ διόλου τὸ ἀθετεῖσαι· καθότι ἐν πρώτοις



δὲν φρονοῦσι μίαν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ πολλὰ τμήματα Ἐκκλησιῶν· δεύτερον, δὲν τὴν ὁμολογοῦσιν ἁγίαν, διότι, ἐκτὸς τοῦ Θεοῦ, κανένα ἅγιον δὲν φρονοῦσιν, οὔτε τοὺς Ἀποστόλους, οὔτε αὐτὴν τὴν Παναγίαν τὴν Μητέρα τοῦ Θεοανθρώπου σωτῆρος. Τρίτον, ἀπέβαλον καὶ τὴν λέξιν αὐτὴν, "Καθολικὴ ἡ", διότι ἐλέγχοντο ὡς αἰρετικοὶ παρὰ πάντων τῶν ἱερῶν Συνόδων οἰκουμενικῶν τε καὶ τοπικῶν, καὶ πάσης τῆς καθόλου ὁλομειείας τῶν Θεοφόρων πατέρων, τῶν συνιστάντων τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν· καὶ διὰ τοῦτο ἀντὶ, καθολικὴν, λέγουσι, πᾶσι κοινὸν· τουτέστι, συνισταμένην σήμερον ὑπὸ πᾶσῶν τῶν κοινοτήτων τῆς Δουθηροκαλδωνικῆς αἰρέσεως, καὶ διακριμένην καὶ ὑποδιακριμένην εἰς 50 ἢ καὶ 80 τμήματα, καὶ Κύριος οἶδε εἰς τὸ μετὰ ταῦτα· τέταρτον, Ἀποστολικὴν ματαιῶς λέγουσι τὴν τοιαύτην Ἐκκλησίαν των, ὡς ἐκ διαμέτρου ἐναντίαν τῶν Ἀποστολικῶν κανόνων, παρὰδόσεων, καὶ διατυπώσεων.

Καὶ τὸ ἱ. ἔρθρον ἀπεναντίας φρονοῦσι, καθότι οὔτε βεπτισμα τέλειον ἔχουσι, καθὼς τὸ παρέδωκαν οἱ Θεοὶ Ἀπόστολοι, καὶ φυλάττει αὐτὸ υἱγιῶς ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀλλὰ ἀλλόκοτον τι· οὔτε εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν αὐτὸ φρονοῦσι, ὡς ἐκ τῶν βλασφημῶν βιβλικῶν αὐτῶν ἀποδεικνύεται· καὶ εἰς πάντα τὰ ἄλλα χωλαίνουσι κατὰ τι, ὡς πρὸς τὴν κατὰ πάντα υἱγιᾶ ἔρμηνειαν.

Πρὸς τούτοις ἀθετοῦν ὅλως διόλου καὶ τὰ ἑπτὰ μυστήρια τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας· τὸ μὲν ἅγιον Βάπτισμα τὸ πα-

ρημόρφωσαν ὅλως διόλου, ὡς εἴπομεν, τὰ δὲ πανάχραντα μυστήρια τῆς Θείας εὐχαριστίας δὲν τὰ φρονοῦν μετουσίωσιν τοῦ ζωοποιῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου, ἀλλ' ὡς εἰδός τι ἀπλοῦ ἁγιασμοῦ· τὰ δὲ ἄλλα πέντε οὔτε τὰ ὀνομάζουσιν παντάπασι μυστήρια.

Προσέτι ἀθετοῦν παντάπασι τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ καὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων· ἀρνοῦνται τὴν πρεσβείαν πάντων τῶν ἁγίων, καὶ αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων, καὶ μάλιστα αὐτῆς τῆς Παναγίας, τῆς μητρὸς τοῦ Θεοανθρώπου σωτῆρος· καὶ πάσας τὰς παρακλήσεις ἡμῶν πρὸς αὐτὴν λέγοντες· ἐτι μῆτερ Ἰλέους, θύρα τοῦ Οὐρανοῦ, βασίλισσα τῶν ἀγγέλων· δίδονται ἀσεβῶς (ἄπαγε τῆς ἀσεβείας των).

Ἀναιροῦσι προσέτι τὴν ἐν Παρθενίᾳ ὀσίαν ζωὴν· ἀθετοῦσι πάσας τὰς ἐρμηνείας τῶν Θείων Γραφῶν, καὶ αὐτὸ τὸ υἱγιᾶς αὐτῶν νόημα· ὅθεν παραμορφώνοντες καὶ τὸ νόημα τῶν περὶ προορισμοῦ θείων βητῶν, παρασταίνουσιν αἴτιον τῶν κακῶν, (ἄπαγε τῆς βλασφημίας) αὐτὸν τὸν ὑπεράγαθον Θεόν.

Ἀποστρέφονται πάσας τὰς ἱερὰς Συνόδους τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας οἰκουμενικὰς καὶ τοπικὰς, καὶ πάντας τοὺς Θεοφόρους Πατέρας καὶ τὰ λαμπρὰ αὐτῶν συγγράμματα, καὶ ἀσπάζονται μόνον τὰ αἰρετικὰ, ὅθεν καὶ πατέρες αὐτῶν εἶναι μόνον οἱ αἰρεσιάρχαι· καθότι αἱ δοξασίαι αὐτῶν εἶναι, μία συλλογὴ διαφόρων αἰρέσεων.

Τοιαῦτα ἀδελφοὶ Χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι ὡς ἐν συντόμῳ εἶναι τὰ αἰρετικὰ φρονήματα τῶν πρεσβυτεριανῶν, καὶ πάντων τῶν διαληφθέντων.

Λοιπὸν ὅσον εἶναι ἀληθές, ὅτι διαφέρουσι τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας μόνον κατὰ τινα εἶθιμα καὶ ὄχι κατὰ τὰ δόγματα, τόσον εἶναι ἀληθινὰ καὶ ὅσα ἄλλα λέγουσι, διὰ τὴν μᾶς ἀπατώσι. Περὶ δὲ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ αὐτῶν συστήματος, δὲν μᾶς μέλλει ὅπως καὶ ἐν τῷ ἔχουσιν.

Ἡ διακηρυχθεῖσα εἰδοποίησις, περὶ συστάσεως ἐπιτροπῆς Ἐκκλησιαστικῆς τε καὶ Πνευματικῆς, παρὰ τοῦ Πανκχιωτάτου, Θειοτάτου καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν Ἱερῶς Συνόδου, ἐκροξένησε γενικὴν εὐχαρίστησιν εἰς πάντας τοὺς ἀναγνώσαντας αὐτὴν ἀδελφούς ἡμῶν ὀρθοδόξους Χριστιανούς πάσης τάξεως καὶ οἴου δήποτε βαθμοῦ, καὶ πάντες ὑπερεπαίνεσαν αὐτὴν, καὶ τὴν πρόνοιαν τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, πρὸς συντήρησιν τῶν ἱερῶν δογμάτων καὶ ἀρχαίων ἐθίμων τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως κατὰ τὰς παρούσας περιστάσεις. Ἄλλ' ἂν μεταξὺ τοῦ πληθους τῶν ὀρθοδόξων ἐσκανδαλίσθησαν πέντε ἢ δέκα ἄτομα, τὰ ὁποῖα καυχῶνται ὅτι εἶναι τόχα τῆς τοῦ 19 αἰῶνος προσόδου, δὲν παραξενεύμεθα· τοὺς εἰδοποιούμεν ὁμως, ὅτι ἡμεῖς οὕτε γράφομεν οὔτε δημοσιεύμεν δι' ἄλλον τινά, εἰμὴ διὰ τοὺς ὀρθοδόξους, οἵτινες ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ ταύτου τοῦ κόσμου καυχῶνται, εἰμὴ ἐν τῷ Σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διὰ τὸ ἔχουν δὲ ἀκαταίσχυντον ταύτην τὴν καύχησίν των, καὶ τὸ φυλάττουν τὴν πίστην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπαραχάρακτον, ἀγαποῦν καὶ φιλοῦν, τὸ ἦναι καὶ τὸ λέγωνται μαθηταὶ τῶν Θεοπνεύστων ἀλφειῶν, καὶ τέκνα πιστὰ ἐκείνων τῶν Θεοφόρων Πατέρων, οἵτινες διέπρεψαν εἰς ὅλον τὸν μεσαιῶν. Ὅθεν πρὸς χάριν αὐτῶν ὅλος ὁ μεσαιῶν καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὀρθοδόξιαν τῆς ἀμωμότητος ἡμῶν πίστεως εἶναι σεβαστός εἰς ἅπαντας. Διὰ τοῦτο καὶ πάντα τὰ ὀρησκευτικὰ συγγράμματα τῶν ὀρθοδόξων διδασκάλων τοῦ αἰῶνος μας, ὅσα εἶναι κατὰ τὸν τύπον τῶν Θεοσόφων συγγραμμάτων τῶν ἁγίων Πατέρων μας καὶ μεγάλων διδασκάλων τοῦ μεσαιῶνος, καὶ τὰ σέβόμεθα καὶ τὰ τιμῶμεν μετὰ πίστιν καὶ εὐλάβειαν.